

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки, молоді
та спорту України 01.03.2012 № 249
Зареєстровано в Міністерстві юстиції України
16 березня 2012 р. за № 416/20729

ПОРЯДОК

проведення науковими установами дослідів, експериментів на тваринах

I. Загальні положення

Цей Порядок визначає процедуру та вимоги до використання живих тварин у наукових експериментах, біологічному тестуванні та навчальному процесі, що здійснюється науковими установами, вищими навчальними закладами III - IV рівнів акредитації незалежно від форми власності (далі - дослідний центр).

II. Визначення термінів

У межах застосування цього Порядку наведені нижче терміни вживаються у такому значенні: **біологічне тестування** - використання в контрольованих умовах живих тварин для виявлення і оцінки дії чинників (у тому числі і токсичних) навколишнього середовища на організм, його окрему функцію або систему органів; **науковий експеримент** - дослідження, спрямовані на одержання та використання нових знань, які проводяться на живих тваринах і можуть спричинити біль, страждання, занепокоєння чи завдати їм тривалої шкоди. Інші терміни, що вживаються в цьому Порядку, застосовуються в значеннях, наведених у Законі України "Про захист тварин від жорстокого поводження".

III. Умови проведення наукових експериментів, біологічного тестування та навчального процесу з використанням тварин

3.1. Дослідний центр для проведення наукових експериментів, біологічного тестування та навчального процесу із використанням тварин повинен мати:

- віварій (експериментально-біологічна клініка);
- штат співробітників, що забезпечують догляд за тваринами і виконують вимоги гуманного ставлення до них.

3.2. До роботи з експериментальними тваринами допускаються особи, які мають вищу медичну, ветеринарну, зоотехнічну, біологічну або фармацевтичну освіту, здобуту у вищих навчальних закладах III - IV рівнів акредитації.

3.3. При плануванні навчальної роботи або наукових експериментів або біологічного тестування має бути обґрунтовано вид тварини, що використовуватиметься, та мінімальна їх кількість, необхідна для отримання достовірних результатів. Дослідні центри складають та передають до адміністрації наукових установ, а також в локальний комітет з біоетики, який створюється при дослідному центрі, перелік видів та їх кількість, з якими вони проводять наукові експерименти.

3.4. Тварина, яка була використана у процедурі, що спричиняє гострий або тривалий біль чи страждання, незалежно від застосування анестезії чи знеболювання, використовується у новій процедурі тільки після відновлення її стану здоров'я до нормального та за умови, якщо:

- під час нової процедури до тварини застосовується загальна анестезія;
- нова процедура передбачає лише незначні втручання.

3.5. У післяопераційному періоді тварина повинна отримувати кваліфікований догляд і адекватне знеболювання.

3.6. Після завершення навчальних робіт, біологічного тестування або наукових експериментів на тварині, що призводять до порушення її фізіологічних функцій і життєздатності, тварина повинна бути вчасно умертвлена шляхом евтаназії з дотриманням усіх вимог гуманності.

3.7. Гуманне позбавлення життя тварини (евтаназія) здійснюється відповідальною особою.

3.8. Прибирання трупа тварини може здійснюватись тільки після того, коли смерть буде констатована особою, відповідальною за роботу з твариною.

3.9. Безпритульні свійські тварини при проведенні наукових робіт, біологічного тестування або наукових експериментів не використовуються.

IV. Умови утримання тварин

4.1. Умови утримання тварин повинні відповідати їх біологічним, видовим та індивідуальним особливостям.

4.2. Умови утримання тварин повинні задовольняти їх природні потреби в їжі, воді, сні, рухах, контактах із собі подібними, у природній активності та інші потреби.

4.3. Місце утримання тварин повинно бути оснащено таким чином, щоб забезпечити необхідні простір, температурно-вологісний режим, природне освітлення, вентиляцію та можливість контакту тварин із природним для них середовищем.

4.4. Раціон годівлі тварин встановлюється залежно від виду, віку, маси тіла, стану здоров'я, виду корму. Дієтична чи індивідуальна годівля хворих тварин встановлюється за призначенням лікаря ветеринарної медицини.

V. Моніторинг виконання наукових експериментів.

5.1. Комітет з питань етики (біоетики) здійснює моніторинг дотримання гуманних, етичних та морально-правових принципів стосовно експериментальних тварин при проведенні наукових експериментів, роботи з експериментальними тваринами шляхом отримання звітів від локальних комітетів з біоетики, які підготовлені відповідно до розроблених рекомендацій Комітету з питань етики (біоетики).

5.2. Моніторинг дотримання гуманних, етичних та морально-правових принципів стосовно експериментальних тварин при проведенні наукових експериментів, роботи з експериментальними тваринами на місцях проводять локальні комітети з питань біоетики.

5.3. Щороку до 20 січня або на вимогу локальний комітет з біоетики надає Комітету з питань етики (біоетики) письмові звіти дослідного центру та свої висновки про результати перевірок дотримання умов, визначених цим Порядком. В письмових звітах детально відображають всі смертельні випадки, травмування, шкідливі та тяжкі ефекти.

При виявленні фактів порушень вимог гуманного ставлення до експериментальних тварин та інших положень цього Порядку Комітет з питань етики (біоетики) надає дослідному центру рекомендації щодо можливих шляхів їх усунення.

Директор департаменту
наукової діяльності та ліцензування

О.В. Якименко